

PROLOG

Man kunne trodd man var i et eventyr – eller i filmen *Frost*. Ute på tunet glitret snøkrystallene og det knirket under beina. Langt der nede lå Sørkedalen innhyllet i et slør av skyer. Lenger borte i skogen skimtedes Soria Moria. Men inne i stua satt prinsesse Astrid sammen med en gruppe venninner og drakk te. Det var førjulstid på Lysebu. Og selv om der virkelig er noe eventyrlig over plassen, er dette en sann historie.

Dog var vi ikke der for å møte prinsesser. I desember 2017 møttes en internasjonal gruppe ortodokse teologer og kirkehistorikere for å diskutere kjønnsroller i den østkirkelige verden. Kunne prinsesser få halve kongeriket? Som på en retreat satt akademikerne – prester og nonner, grekere, amerikanere og rumenere – og forsøkte å svare på hvilke føringer historien skal gi for kirkeliv idag. Trengs det sentantikke forelegg for å ordinere kvinnelige diakoner i Kongo? Lite visste de utlandske gjestene om norske prinsesser, men likevel er det noe som hender med mennesker når de møtes på et nytt sted og i fremmede omgivelser; uforutsette idéer oppstår eller gamle konflikter blir plutselig mindre relevante. Sted og rom former våre erfaring som mennesker – det har de samfunnsvidenskapelige og humanistiske forskningstradisjonene visst lenge. Og med denne erkjennelsen har forresten en gruppe svenske forskere – herunder patristikere – i 2017 fått støtte til det store prosjektet *Integration och tradition*, som skal undersøke hvorledes den gamle, tradisjonelle syrisk-ortodokse kirken forandres og ny-tolker seg selv gjennom migrasjonen til Sverige. Hva skjer med en gammel tradisjon på et helt nytt sted?

Det tiende *Nordiske patristikermøtet* går av stabelen 13.–15. august 2018. De siste førti årene har møtet vært avholdt i Lund. I år møtes Nordens patristikere istedet på det nettopp Lysebu. Vårt møte har lite med Kongo eller prinsesser å gjøre i og for seg, men vi deler en plass

og en historie. Lokaliteten er i seg selv en liten patristisk revolusjon, og helt klart et brudd med historiske forelegg. Noen vil kanskje begråte denne flytten, men forhåpeligvis vil plassbyttet stimulere til nye samtaler. Kanskje vil senantikken se en anelse annerledes ut fra Holmenkollens høyder enn den gjør fra Lunds brosteinslagte gater. Vi vil befinne oss i ødemarken, utenfor staden, 500 moh. Og møtets tema blir klostervesenet. Som vi vet, fant viktige deler av det tidligkristne livet sted i "utkanten", utenfor Alexandrias, Antiokias, Romas eller Konstantinopels rammer. Den etiopiske kristendommen vokste frem på egne premisser. Maximus Bekjenneren var i eksil i Kaukasus. Heterodokse grupper fant plass til sin tro i sine egne ørkener. Ødemarken hørte på ett eller annet vis alles bønner.

Årets *PNA* handler om bønn. Henrik Rydell Johnsén peker i sin artikkel på at den ortodokse Jesusbønnen har en forhistorie i filosofiske termer og praksiser. Men kontemplasjonen formes også av sted og rom. Reidar Hvalvik viser i sitt bidrag hvordan bønn for senantikkenes mennesker kom til uttrykk i kroppsholdninger og måter å være tilstede i rommet. Mikael Tellbe understreker at andakten ikke bare formes av rom, men at sosiale rom dessuten formes av andakten. Maria Munkholt fokuserer på det indre rommet som bønningen åpner og undersøker hvorledes den meditative holdningen skaper ressonans for selvrefleksivitet.

*Thomas Arentzen
& Andreas Westergren*